

ธรรมนูญสุขภาพ เขตสาทร

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2568

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ឧបសម្ព័ន្ធសុខភាព

បេតសាវត្រ

ប.ព. 2568

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร พ.ศ. 2568

- บรรณาธิการอำนวยการ : กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตสาทร
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- กองบรรณาธิการ : ศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมือง
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สำนักนโยบายสาธารณะเขตเมือง (สช.ม.)
สำนักสนับสนุนการพัฒนาสุขภาวะ (สำนัก 7) สสส.
ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตสาทร
ศูนย์บริการสาธารณสุข 63 สมาคมแต่ใจแห่งประเทศไทย
- เขียน/เรียบเรียง : สุรศักดิ์ เครือหงษ์
วิกรม สุขชนี
นงคณภัส ปาแก้ว
दनัยณัฐณ์ เนตรนิธิกร
- จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สนับสนุนการจัดพิมพ์ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- พิมพ์ครั้งที่ 1 : มีนาคม 2569 จำนวน 500 เล่ม
- พิมพ์ที่ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร

คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 5 กำหนดให้มี “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ โดยระบุให้ภาคีในระดับพื้นที่สามารถจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกกำกับดูแลสุขภาพของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ/วิชาชีพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้ศักยภาพและบริบทของพื้นที่บนหลักการ การมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเอง ประกอบกับการประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2563” ภายใต้แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจความเป็นธรรมในระบบสุขภาพ การลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมุ่งหวังให้เกิดสุขภาพในทุกมิติ ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ทุกกลุ่มวัย

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร ฉบับนี้ เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักนโยบายสาธารณะเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) สำนักงานเขตสาทร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และที่สำคัญที่สุดคือพลังของประชาชนในเขตสาทร ที่ได้มาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กำหนดปัญหา และมองภาพอนาคตร่วมกัน ตลอดกระบวนการจัดทำ มีการรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ

ข้อมูลประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ และเวทีสาธารณะ ข้อมูลทั้งหมดนี้จึงถูกนำมาสรุปและกำหนดเป็น ข้อตกลงร่วม ที่ทุกภาคส่วนในเขตสาทรยอมรับและพร้อมที่จะขับเคลื่อนไปด้วยกัน

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร จึงเป็นเจตจำนง ข้อตกลง และพันธะร่วมกันของภาคี เครือข่ายทุกภาคส่วนในเขตสาทร ทั้งชุมชน ประชาสังคม ภาคเอกชน และหน่วยราชการต่างๆ ที่มุ่งหวังให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สภาวะที่ดีของชุมชนที่สอดคล้องกับ

- “Good health and Well-being” ถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่สหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปี 2030 ซึ่งประเด็นนี้จัดอยู่เพื่อส่งเสริม “ชีวิตที่มีสุขภาพดีและสภาวะของทุกคนในทุกช่วงวัย” หรือ “สร้างหลักประกันการมีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในช่วยวัย”

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข

- ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 ที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

- วิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร: ที่มุ่งสู่การเป็น “กรุงเทพฯ เมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน” ขับเคลื่อนผ่าน นโยบายกรุงเทพฯ 9 ดี คือ ปลอดภัยดี เดินทางดี สุขภาพดี มหานครกระชับ สร้างสรรค์ดี สิ่งแวดล้อมดี บริหารจัดการดี เรียนดี โครงสร้างดี และเศรษฐกิจดี

- วิสัยทัศน์เขตสาทร “สาทรพัฒนา สู่อุตสาหกรรมใหม่ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม”
  - มติสมัชชากรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2567 ประกาศให้มีการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตให้ครบ 50 เขต ภายในปี พ.ศ. 2569 ซึ่งจะเป็นทิศทางสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพพื้นที่
  - ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทรได้รับความเห็นชอบโดยฉันทมติในการประชุมสมัชชาสุขภาพ เขตสาทร เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 แล้วจึงของประกาศให้ธรรมนูญสุขภาพ เขตสาทร ท้ายประกาศนี้
- เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568

ผู้อำนวยการเขตสาทร

สารบัญ

	หน้า
คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร	ก
สารบัญ	ง
เกริ่นนำ	1
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	4
ส่วนที่ 2 ศักยภาพและต้นทุน	10
ส่วนที่ 3 นิยามศัพท์	11
หมวดที่ 1 การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	12
หมวดที่ 2 ด้านสุขภาพ	13
หมวดที่ 3 ด้านการศึกษา	14
หมวดที่ 4 ด้านสิ่งแวดล้อม	15
หมวดที่ 5 ด้านเศรษฐกิจ	17
หมวดที่ 6 ด้านสังคม	18
หมวดที่ 7 การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร	20
ภาคผนวก	21

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร

เกริ่นนำ

การดำเนินงานพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร: การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ และกระบวนการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมกับเขตสาทรเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพของเขตสาทร ห้องประชุมสาทร ชั้น 9 สำนักงานเขตสาทร กรุงเทพมหานคร โดยมีคณะทำงานจากศูนย์วิชาการสุขภาพเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) ทำหน้าที่เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมตลอดกระบวนการ โดยมีผู้เข้าร่วมมากกว่า 50 คน

การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดธรรมนูญสุขภาพในระดับพื้นที่ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเขตสาทรได้ร่วมกันมองภาพอนาคตของชุมชนผ่านการระดมความคิดเห็นในลักษณะของ “ภาพฝัน” หรือเป้าหมายร่วมกันของชุมชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างความเป็นเจ้าของในด้านสุขภาพและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ในเวทีประชุม คณะทำงาน ศวม.มบส. ได้อธิบายหลักการและกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพระดับเขต พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การระดมสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของพื้นที่ และแนวทางการแก้ไขปัญหามีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดเห็นดังกล่าว ถือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีคุณค่า ซึ่งจะถูกนำไปประมวลร่วมกับข้อมูลอื่น ๆ เช่น ข้อมูลจากหน่วยงานด้านสาธารณสุข สถิติด้านประชากร ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และข้อมูลวัฒนธรรมชุมชน เพื่อนำไปสังเคราะห์และจัดทำเป็น (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพของเขตสาทรต่อไป

ทั้งนี้ การดำเนินการจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพจะอ้างอิงกรอบแนวคิดจาก “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3” ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญของระบบสุขภาพแบบองค์รวมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการเคารพในบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของชุมชน ควบคู่กับ การใช้เครื่องมือการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมโดยอิงทั้งจากองค์ความรู้ทางวิชาการ และองค์ความรู้จากชุมชน

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานโดยสังเขป

1. การเตรียมความพร้อม

- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่และภาคประชาชน
- ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือการเก็บข้อมูล
- วางแผนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีเครือข่าย

2. การรวบรวมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ

- ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดธรรมนูญสุขภาพ
- สร้างวิสัยทัศน์ร่วมของชุมชน (ภาพฝัน/เป้าหมายร่วม)
- ระดมข้อมูลสถานการณ์สุขภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขจากประชาชนในพื้นที่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

- ประมวลข้อมูลจากเวทีประชุมร่วมกับข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลบริบทของพื้นที่
- วิเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านสุขภาพและปัจจัยสังคมที่เกี่ยวข้อง

4. การจัดทำ (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ

- สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาและมาตรการทางสุขภาพในพื้นที่
- จัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทของเขตสาทร

5. การจัดเวทีพิจารณา (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ

- นำเสนอร่างธรรมนูญฯ ต่อประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็น

- ปรับปรุงร่างฯ ตามข้อเสนอแนะ และประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทรอย่างเป็นทางการ

กระบวนการทั้งหมดนี้ยึดหลักการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โปร่งใส และเคารพต่อวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสุขภาวะที่ดีและยั่งยืนให้กับประชาชนในเขตสาทรผ่านพลังของการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ

คณะทำงานจากศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (ศวม.มบส.) ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมร่วมกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเขตสาทรทั้งนี้ คณะทำงานได้จัดทำและเสนอข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งสะท้อนปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชนเขตสาทรเพื่อนำไปใช้เป็นฐานในการจัดทำ (ร่าง) ธรรมนูญสุขภาพ โดยข้อมูลที่ได้นี้สามารถแบ่งออกได้เป็นหัวข้อหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่

1

ข้อมูลทั่วไป

สภาพทางภูมิศาสตร์

เขตสาทรมีพื้นที่ 9.326 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 3 แขวง คือ แขวงยานนาวา 2.464 ตารางกิโลเมตร แขวงทุ่งวัดดอน 3.343 ตารางกิโลเมตร และแขวงทุ่งมหาเมฆ 3.519 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่เขตสาทรติดต่อกับหลายเขตและติดกับแม่น้ำเจ้าพระยาบางส่วน โดยเริ่มจาก

ทิศเหนือ จรดเขตบางรัก โดยมีแนวคลองสาทรเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ จรดเขตยานนาวา และเขตบางคอแหลม ส่วนใหญ่จะใช้แนวถนนจันทน์เป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันออก จรดเขตปทุมวัน และเขตคลองเตย โดยมีแนวถนนพระราม 4 และถนนเชื้อเพลิง เป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันตก จดแม่น้ำเจ้าพระยา

ลักษณะภูมิประเทศ

เขตสาทร อยู่ในพื้นที่กลุ่มกรุงเทพใต้ พื้นที่เดิมเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเกษตร มีการทำสวนพืชผักผลไม้ แต่สภาพปัจจุบันได้กลายเป็น ชุมชนหนาแน่น เป็นศูนย์กลางย่านธุรกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

การคมนาคม

เขตสาทรมีระบบคมนาคมที่ครอบคลุมทั้งถนน ทางด่วน รถไฟฟ้า และทางเรือ ทำให้การเดินทางสะดวก รวดเร็ว และช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัดในพื้นที่ โดยเขตสาทรสามารถติดต่อเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตอื่นได้สะดวก ผ่านระบบคมนาคมต่าง ๆ ดังนี้

ถนนสายหลัก	ถนนสายรอง
- ถนนสาทร - ถนนพระราม 4 - ถนนเจริญกรุง - ถนนจันทน์ - ถนนราธิวาสราชนครินทร์ - ถนนเจริญราชบุรี	- ถนนเซนต์หลุยส์ 3 (สาทร 11) - ถนนนางลิ้นจี่ - ถนนสาธุประดิษฐ์ - ถนนเย็นอากาศ - ถนนสวนพลู - ซอยงามดูพลี

ถนนที่ตัดเพิ่มใหม่

- ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ (เลียบคลองช่องนนทรี)
  - ตัดผ่าน: ถนนสุริวงศ์, ถนนสีลม, ถนนสาทร, ถนนจันทน์ → ไปออกถนนพระราม 3
- ถนนเจริญราษฎร์ (สายเหนือ-ใต้)
  - จากถนนสาทรใต้ → ใต้ทางด่วนชั้นที่ 2 ส่วนปี → ถนนจันทน์ → ถนนพระราม 3

ระบบทางด่วน

- ทางด่วนชั้นที่ 2 ส่วนปี
  - ทางขึ้น-ลง:
    - ด้านถนนจันทน์
    - ด้านถนนสาทร

ระบบขนส่งมวลชน (รถไฟฟ้า BTS)

- สายสีลม (Silom Line)
  - สถานีสะพานตากสิน
  - สถานีช่องนนทรี
  - สถานีสีลม

การคมนาคมทางเรือ

- ท่าเรือสาทร ตั้งอยู่ใต้สะพานสมเด็จพระเจ้าตากสิน

การวิเคราะห์สถานการณ์ของพื้นที่เขตสาทรเพื่อการจัดทำรรณบญ สภพ

เขตสาทรเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และการบริหารจัดการของประเทศ มีลักษณะกายภาพเป็นเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานคร ครอบคลุมพื้นที่ 2 แขวง ได้แก่ แขวงทุ่งมหาเมฆ และแขวงยานนาวา พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งรวมของธุรกิจระหว่างประเทศ อาคารสำนักงานขนาดใหญ่ โรงแรมระดับสากล สถานเอกอัครราชทูต และที่พักอาศัยประเภทคอนโดมิเนียมหรูควบคู่กับชุมชนดั้งเดิม ทำให้เขตสาทรมีความหลากหลายทั้งในเชิงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจอย่างสูง

ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตสาทรประกอบอาชีพในภาคบริการ การเงิน การธนาคาร การท่องเที่ยว และธุรกิจระหว่างประเทศ รวมถึงแรงงานในภาคการจ้างงานทั่วไป เช่น แม่บ้าน คนขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย และลูกจ้างในอาคารสำนักงาน ขณะเดียวกันยังมีประชากรในชุมชนที่ประกอบอาชีพอิสระค้าขายและธุรกิจรายย่อย การกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับสูงส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และความไม่มั่นคงในการจ้างงานของกลุ่มแรงงานบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยในชุมชนดั้งเดิม

ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

เขตสาทรมีการใช้พื้นที่หนาแน่นทั้งในเชิงที่อยู่อาศัย การพาณิชย์ และระบบสาธารณูปโภค ทำให้เกิดปัญหาด้านการจราจรหนาแน่น มลภาวะทางอากาศเสียง และความร้อนในระดับสูง ประกอบกับพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตน้ำท่วมซ้ำซากและขาดพื้นที่สีเขียวสาธารณะในอัตราที่เหมาะสมต่อจำนวนประชากร ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาวะในมิติกายภาพอย่างชัดเจน

ต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

แม้เขตสาทรจะมีลักษณะเป็นพื้นที่เมืองที่พัฒนาอย่างสูง แต่ยังคงรักษามรดกทางวัฒนธรรมผ่านชุมชนดั้งเดิม วัดวาอาราม และศาสนสถานหลากหลาย ศาสนา ทั้งพุทธ คริสต์ และอิสลาม ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจและเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง เช่น วัดยานนาวา วัดปทุมวนาราม มัสยิดยามีอุลลอฮ์ และโบสถ์เซนต์หลุยส์ ทูทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีศักยภาพในการเป็นฐานพัฒนาเครือข่ายชุมชนเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจ จิตวิญญาณ และความสัมพันธ์ทางสังคม

ทุนการศึกษาและการเรียนรู้

เขตสาทรมีสถานศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงโรงเรียนนานาชาติและศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เป็นพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้ ด้านสุขภาพและเป็นกลไกพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในเขตเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

ต้นโครงสร้างบริการสาธารณะ

เขตสาทรมีโครงสร้างพื้นฐานและหน่วยบริการสาธารณสุขที่สามารถรองรับความต้องการขั้นพื้นฐานของประชากรได้อย่างครอบคลุม ประกอบด้วยโรงพยาบาลขนาดใหญ่ เช่น โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์ โรงพยาบาลบีเอ็นเอช ศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาลเอกชน รวมถึงหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานีดำรง สถานีดับเพลิง และองค์กรภาคประชาสังคม หากสามารถบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเหล่านี้อย่างเป็นระบบ จะเป็นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการจัดการสุขภาวะเชิงพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำธรรมนูญสุขภาพเขตสาทรจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทที่มีความซับซ้อนทั้งความหลากหลายของกลุ่มประชากร ความหนาแน่นของพื้นที่เมือง และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การพัฒนาแนวทางการจัดการสุขภาพอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องตั้งอยู่บนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการสร้างกลไกความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น และภาคธุรกิจ เพื่อขับเคลื่อนระบบสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งสุขภาพกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เชื่อมโยงกับบริบทเมืองอย่างสอดคล้องและยั่งยืน

ส่วนที่

2

ศักยภาพและต้นทุน

สำนักงานเขตสาทรมีการดำเนินการพัฒนาชุมชนและสังคม ทั้งทาง ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม อนามัย และคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายชุมชน การพัฒนาสภาพแวดล้อมและที่อยู่อาศัย การจัดให้มีองค์กรประชาชนในรูปแบบคณะกรรมการชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมชน กองทุนพัฒนาชุมชน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การปรับปรุงชุมชน การรื้อย้ายชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดหาที่อยู่ชั่วคราว การส่งเสริมอาชีพ การจัดหาแหล่งจำหน่ายผลผลิต การดำเนินการเกี่ยวกับ ยาเสพติด การสงเคราะห์สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบภัย การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิการและส่งเสริมความประพฤติเด็ก การควบคุมดูแลการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กและสถาน สงเคราะห์ ศูนย์เยาวชน ห้องสมุด บ้านหนังสือ ศูนย์กีฬา และลานกีฬา การดำเนินการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ และคนพิการ การให้บริการ และจัดกิจกรรมนันทนาการด้านดนตรี กีฬา ห้องสมุด ฯลฯ งานสภา เยาวชนเขต การอนุรักษ์ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟู บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น งานสภาวัฒนธรรมเขต งานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนและประสานการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย ด้านวัฒนธรรม นันทนาการ และท่องเที่ยว การให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการเกษตร และสภาพแวดล้อมเพื่อการเกษตร การดำเนินการ เกี่ยวกับศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรและหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ส่วนที่ 3

ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร

นิยามศัพท์

“ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร” หมายถึง กรอบแนวทางในการดำเนินงานด้านสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่เขตสาทร โดยเป็นข้อตกลงร่วมกันที่สะท้อนถึงเจตนารมณ์และคุณค่าที่ต้องการให้เกิดขึ้นต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

“ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสาทรทุกเพศทุกวัย

“ประชาชนในพื้นที่เขตสาทร” หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสาทรทุกเพศวัย

“การศึกษาตามอัธยาศัย” หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่เขตสาทรที่สามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ตามความสนใจความต้องการ โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์สังคมสภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชน มีการสร้างแกนนำชุมชนชมรมต่าง ๆ รวมถึง หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน ในการออกแบบและพัฒนาเขตสาทร

ข้อ 2 ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่เขตสาทร

มาตรการ

ข้อ 1 สำนักงานเขตกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่เขตสาทร และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ

ข้อ 2 สร้างแกนนำ หรือ ชมรมด้านสุขภาพในชุมชน ครอบคลุมทุกช่วงวัย ให้มีส่วนร่วมในดำเนินงานด้านสุขภาวะในระดับชุมชนและระดับเขต โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ข้อ 3 สำนักงานเขตจัดให้มีการประชุมร่วมกันของตัวแทนชุมชนในเขตสาทรอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ข้อ 4 ชุมชนจัดให้มีการประชุมของชุมชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ข้อ 5 สำนักงานเขตควรมีการจัดประชุมประชาคม เพื่อทำแผนพัฒนาเขตในปีถัดไป อย่างน้อยปีละครั้ง

ข้อ 6 ในระดับเขต ควรมีการประชุมร่วมกันทุกภาคส่วน เพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นการพัฒนาสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่เขตสาทร

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตสาทรทุกช่วงวัย ได้รับการบริการด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ตามสิทธิอย่างทั่วถึง

ข้อ 2 ประชาชนในพื้นที่เขตสาทรทุกช่วงวัยได้รับการสร้างเสริมการมีสุขภาพดี มีการป้องกัน ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อ และโรคอุบัติใหม่

มาตรการ

ข้อ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรฐานการบริการ มีระบบบริการสาธารณสุขและการส่งต่อที่มีคุณภาพ

ข้อ 2 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ และสุขภาพะให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น โรคติดต่อ โรคไม่ติดต่อต่าง ๆ โรคจิตเวช และโรคอุบัติใหม่

ข้อ 3 จัดให้มีการ กำกับติดตาม ดูแล และช่วยเหลือ บุคคลกลุ่มเปราะบาง และผู้ป่วยติดเตียง

ข้อ 4 จัดให้มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อส่งเสริมและป้องกันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและจิตของประชาชนทุกช่วงวัย รวมทั้งมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญ

- ข้อ 1 ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เขตสาทรเข้าถึงการศึกษาทุกช่วงวัย
- ข้อ 2 ส่งเสริมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรการ

- ข้อ 1 มีการสร้างระบบ กลไก และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่รัฐสนับสนุนให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน เช่น ส่งเสริม การศึกษาตามอัธยาศัย แหล่งทุนการศึกษา
- ข้อ 2 มีการส่งเสริม สนับสนุน ศูนย์ก่อนวัยเรียนเพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ในชุมชนพื้นที่เขตสาทร

หลักการสำคัญ

- ข้อ 1 ชุมชนมีความตระหนักรู้ มีวินัย รับผิดชอบต่อสังคม ไม่รุกร้าพื้นที่สาธารณะและมีระบบการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม
- ข้อ 2 ชุมชนและภาครัฐมีการตรวจสอบและปรับปรุงระบบระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ เช่น การบริหารจัดการน้ำเสีย การขุดลอกคูคลอง การปรับปรุงท่อระบายน้ำ และน้ำเน่าเสีย
- ข้อ 3 ชุมชนปลอดภัยจากอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุจากราจร ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด
- ข้อ 4 การดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัดให้ถูกต้องตามกฎหมาย
- ข้อ 5 ชุมชนมีความรู้และมีการปฏิบัติเรื่องมลพิษทางอากาศ

มาตรการ

- ข้อ 1 กำหนดมาตรการป้องกันการทิ้งขยะ ทั้งในพื้นที่รกร้างและพื้นที่สาธารณะ แต่งตั้งตัวแทนชุมชนสอดส่องดูแล และกำหนดบทลงโทษเมื่อพบผู้ฝ่าฝืนกระทำผิด
- ข้อ 2 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครัวเรือน ร้านอาหาร ร้านอาหารแผงลอยในชุมชนมีการจัดการขยะและการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ และวินัยในการรักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมในชุมชน

ข้อ 3 ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันชุดลอกคูคลอง
ท่อระบายน้ำที่ตันเงิน ให้น้ำไหลสะดวก ไม่ท่วมขังในชุมชน และเพื่อป้องกัน
ปัญหาน้ำเสียเป็นแหล่งเชื้อโรค

ข้อ 4 ส่งเสริมให้ประชาชนดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุจราจร
และปฏิบัติตามกฎจราจร อย่างเคร่งครัด

ข้อ 5 ชุมชนช่วยกันการดูแลสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัดให้ถูกต้องตาม
กฎหมาย

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ประชาชนในพื้นที่เขตสาธรมีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า มีพื้นที่ค้าขาย ไม่รูก้ำ พื้นที่สาธารณะในการค้าขายบนทางเท้าและผิวจราจร

ข้อ 2 สำนักงานเขตสาธรมีช่องทางในการสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชนในพื้นที่เขตสาทร

มาตรการ

ข้อ 1 จัดโครงการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือ พัฒนาผลิตภัณฑ์และ มีการรวมกลุ่มอาชีพ รวมถึงส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม เพื่อสนับสนุนการมี งานทำของคนในชุมชน และแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

ข้อ 2 จัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน เช่น การเพิ่มพื้นที่ ตลาดเพื่อขายของ ค่าเช่าแผงราคาถูก ตลาดนัดชุมชน และจัดตลาดนัดกระตุ้น เศรษฐกิจ

ข้อ 3 สนับสนุนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการตลาด แบบออนไลน์ มีการจัดงานแสดงสินค้าของชุมชน

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ชุมชนปราศจากแหล่งมั่วสุมและปัญหายาเสพติด ประชาชนในพื้นที่เขตสาทรตระหนักถึงโทษที่ได้รับจากยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการเสพหรือการขาย

ข้อ 2 ประชาชนในพื้นที่เขตสาทรได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

ข้อ 3 มีกลไกการควบคุม เฝ้าระวังด้านยาเสพติดในกลุ่มประชากรแฝงที่เข้ามาประกอบอาชีพในเขตสาทร

มาตรการ

ข้อ 1 เสริมสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลเพื่อเฝ้าระวังภัย จากอาชญากรรม อบายมุขและยาเสพติดในชุมชน

ข้อ 2 การทำความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน ในการกำกับดูแล และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในพื้นที่เสี่ยงของชุมชนภายในพื้นที่เขตสาทร

ข้อ 3 จัดกิจกรรมเสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหายาเสพติด ในชุมชน ตระหนักถึงโทษที่ได้รับจากยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการเสพ หรือการขาย

ข้อ 4 หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา มีการส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึก ให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตสาทร ให้รู้ถึงโทษและความอันตรายของ ยาเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดนักเสพหน้าใหม่

ข้อ 5 มีระบบและกลไกที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังด้านยาเสพติดในกลุ่ม ประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยภายในพื้นที่เขตสาทร รวมทั้งคนไร้บ้านและคนจร

หลักการสำคัญ

ข้อ 1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนรับทราบ และปฏิบัติ ร่วมกันในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ

ข้อ 2 มีการนำธรรมนูญสุขภาพไปสู่การปฏิบัติ

มาตรการ

ข้อ 1 ประชาชนในเขตสาทรรับทราบและนำธรรมนูญสุขภาพไปปฏิบัติ ร่วมกัน

ข้อ 2 สำนักงานเขตส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกครัวเรือนเข้าถึงธรรมนูญ สุขภาพ เป็นแนวทาง ในปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดีและความสุขสงบของคน ในชุมชน

ข้อ 3 ชุมชนจัดให้มีการประชุมการปฏิบัติตามธรรมนูญสุขภาพ

ข้อ 4 สำนักงานเขตจัดประชุมประธานชุมชนหรือแกนนำชุมชน ทุก ๆ เดือน และมีการติดตามผลการนำธรรมนูญสุขภาพไปใช้

ภาคผนวก

การจัดทำและประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตสาทร กรุงเทพมหานคร

บันทึก

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

บันทึก

[illegible]

บันทึก

[illegible]

บันทึก

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

